

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO KULTURE**

NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MUZEJIMA S
KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, travanj 2009.

**NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MUZEJIMA S KONAČNIM
PRIJEDLOGOM ZAKONA**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavku 4. i članku 68. Ustava Republike Hrvatske.

**II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI
ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI**

Ocjena stanja

Vlada Republike Hrvatske usvojila je Pregovaračko stajalište Republike Hrvatske za Međuvladinu konferenciju o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, za poglavlje 3. „Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga“, 18. listopada 2006. godine. Također je donesen i Nacionalni program Republike Hrvatske za pristupanje Europskoj uniji - 2008., te Plan usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije prema NPPEU 2008. Ovim dokumentima preuzeta je obveza usklađivanja propisa koji uređuju osnivanje ustanova s pravnom stečevinom Europske unije.

Iz navedenih razloga, kako bi se izjednačio položaj stranih fizičkih i pravnih osoba s položajem domaćih fizičkih i pravnih osoba, izmijenjen je početkom ove godine Zakon o ustanovama („Narodne novine“, broj 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08) te je propisano da ustanove mogu osnovati domaće i strane fizičke i pravne osobe.

Postojeći Zakon o muzejima („Narodne novine“, broj 142/98) propisuje da muzeje kao ustanove mogu osnovati domaće pravne i fizičke osobe. Stoga je ovaj Zakon potrebno u tom dijelu izmijeniti kako bi se uskladio s gore navedenim aktima i sa Zakonom o ustanovama.

Nadalje, donesen je novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, broj 123/03, 105/04, 174/04 i 46/07) i Zakon o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju („Narodne novine“, broj 107/07) koji na novi način uređuju pitanja vrste i stjecanja visokog obrazovanja te akademskih i stručnih naziva i akademskih stupnjeva. Zakon o muzejima trenutno je u tom dijelu neusklađen s ovim propisima.

Osim toga, iako Zakon o muzejima propisuje da se muzejska građa i dokumentacija štiti kao kulturno dobro i da se na njih primjenjuju propisi o zaštiti kulturnih dobara, pokazalo se da nije dovoljno naglašen pravni temelj za postupanje inspektora zaštite kulturnih dobara u području muzejske djelatnosti. Stoga je ovaj nedostatak potrebno ispraviti dopunom odgovarajućih odredbi Zakona.

Osnovna pitanja koja se trebaju urediti Zakonom

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o muzejima uređuju se sljedeća pitanja:

- izjednačuje se položaj domaćih i stranih fizičkih i pravnih osoba pri osnivanju muzeja kao ustanova. Stranim fizičkim i pravnim osobama otvara se zakonska mogućnost da osnivaju muzeje kao ustanove na jednaki način i uz ispunjavanje istih uvjeta koje moraju ispuniti domaće fizičke i pravne osobe;

- detaljno uređivanje stručnih muzejskih zvanja i način njihova postizanja, sukladno novim zakonima o visokom obrazovanju i o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju, ostavljeno je za poseban pravilnik što će ga ministar kulture na prijedlog Hrvatskog muzejskog vijeća naknadno donijeti. Time se pruža mogućnost Hrvatskom muzejskom vijeću da pažljivo, bez pritiska sustizanja rokova, domisli rješenja koja će ocijeniti najpovoljnijima za struku i predloži ih ministru kulture. Pitanja stručnih zvanja i stručnog usavršavanja nisu neminovno zakonska materija te se rasterećuje zakonski tekst i uz to, po potrebi, pruža mogućnost jednostavnije i brže izmjene. Stoga se članci 37. – 48. brišu i određuje se rok od godine dana u kojemu se najkasnije odnosni pravilnik treba donijeti. Članci 44. i 45. Zakona o muzejima koji uređuju rad vježbenika i volonterski rad u muzejima također se mogu izostaviti s obzirom da pitanje vježbenika i volontera uređuje Zakon o radu („Narodne novine“, broj 137/04-pročišćeni tekst).

- inspektorima zaštite kulturnih dobara pruža se nedvojbeni pravni temelj za obavljanje poslova inspeksijskog nadzora propisanih Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i na kulturnim dobrima koja se nalaze u muzejima. Istovremeno muzeji se obvezuju da inspektorima omoguće obavljanje njihovih zadaća pružanjem potpunog uvida u muzejsku građu, dokumentaciju i sve podatke koje zatraže.

Posljedice koje će proisteci donošenjem Zakona

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o muzejima u trenutku pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji muzejski zakon neće sadržavati diskriminacijske odredbe koje bi bile u suprotnosti s pravnom stečevinom Europske unije u odnosu na mogućnosti stranih pravnih i fizičkih osoba za osnivanje muzeja kao ustanova.

Nadalje, otklonit će se i trenutna neusklađenost Zakona o muzejima u načinu stjecanja stručnih muzejskih zvanja te akademskih i stručnih naziva i akademskih stupnjeva sa novim zakonima kojima je uređeno to područje.

Uz to, omogućit će se inspektorima zaštite kulturnih dobara da bez svake dileme ili prijevora sa muzejima, obavljaju svoje poslove na koje ih obvezuje Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i nad muzejskom građom i muzejskom dokumentacijom koja po samom slovu zakona ima svojstvo kulturnoga dobra.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske niti u proračunu jedinica lokalne i

područne (regionalne) samouprave. U državnom proračunu, u razdjelu Ministarstva kulture, osigurana su sredstva za muzejsku djelatnost iz kojih će se i nadalje osiguravati sredstva za provedbu Zakona o muzejima, na što predložene izmjene i dopune neće imati utjecaja. Obveze jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave kao osnivača muzeja i kao korisnika muzejske djelatnosti i posebnih muzejskih programa također ostaju neizmijenjene.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o muzejima po hitnom postupku nalazi se u članku 159. i 161. Poslovnika Hrvatskoga sabora («Narodne novine», br. 6/02 – pročišćeni tekst, br. 41/02, 91/03, 58/04 i 39/08) i to u drugim osobito opravdanim državnim razlozima. S obzirom da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o muzejima jedan od onih propisa čije donošenje predstavlja usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, donošenje ovoga Zakona predlaže se po hitnom postupku objedinjujući prvo i drugo čitanje.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O MUZEJIMA

Članak 1.

U Zakonu o muzejima („Narodne novine“, br. 142/98) članak 16. stavak 2. mijenja se i glasi :

„Muzeje kao ustanove mogu osnovati domaće i strane pravne i fizičke osobe“.

Članak 2.

Članak 28. mijenja se i glasi:

„Ravnateljem muzeja može biti imenovana osoba koja ima završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij i najmanje pet godina rada u muzejskoj struci, kao i osoba koja je stekla visoku stručnu spremu sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, broj 123/03, 105/04, 174/04 i 46/07) te je istaknuti i priznati stručnjak na području kulture s najmanje deset godina rada u kulturi.“

Članak 3.

Iza članka 35. dodaje se novi članak 35a. koji glasi:

„Članak 35a.

Inspekcijski nadzor nad muzejskom građom i muzejskom dokumentacijom koja se štiti kao kulturno dobro prema članku 7. stavku 3. ovoga Zakona, obavljaju inspektori zaštite kulturnih dobara sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i na temelju njega donesenih propisa.

Muzeji, te muzeji, galerije i zbirke unutar ustanova i drugih pravnih osoba, dužni su inspektorima osigurati uvjete za provedbu nadzora, omogućiti mu pregled kulturnoga dobra, uvid u dokumentaciju koju zatraži i dati mu potrebne podatke i obavijesti.“

Članak 4.

Iza članka 36. dodaje se članak 36a. koji glasi:

„Članak 36a.

Muzejska zvanja te stručne i pomoćne stručne poslove iz članka 36. stavka 1. ovoga Zakona pravilnikom utvrđuje ministar kulture. Pravilnikom se propisuju i uvjeti i način stjecanja muzejskih zvanja kao i uvjeti za obavljanje stručnih i pomoćnih stručnih poslova. Pravilnik donosi ministar kulture na prijedlog Hrvatskog muzejskog vijeća.“

Članak 5.

Članci 37. – 48. se brišu.

Članak 6.

U članku 52. stavku 3. briše se točka na kraju rečenice i dodaju se riječi:

„i osoba s posebnim ovlastima“.

U stavku 4. iza riječi: „odgovorna osoba“ dodaju se riječi:

„ i osoba s posebnim ovlastima“.

Prijelazne i završne odredbe

Članak 7.

Osobe koje na dan stupanja na snagu ovoga Zakona obavljaju stručne poslove u muzejima, te muzejima, galerijama i zbirkama unutar ustanova i drugih pravnih osoba, nastavljaju radom u svojim stručnim zvanjima stečenima prema odredbama zakona i drugih propisa koji su bili na snazi do donošenja ovoga Zakona.

Članak 8.

Osobe koje se zapošljavaju na stručnim poslovima u muzejima, te muzejima, galerijama i zbirkama unutar ustanova i drugih pravnih osoba, do donošenja pravilnika iz članka 4. ovoga Zakona trebaju ispunjavati uvjete propisane člancima 37. do 48. Zakona o muzejima („Narodne novine“, broj 142/98.)

Članak 9.

Osobe koje se zapošljavaju u muzejima, te muzejima, galerijama i zbirkama unutar ustanova i drugih pravnih osoba, a koje su stekle visoku odnosno višu stručnu spremu sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju imaju sva prava iz Zakona o muzejima kao i osobe koje su završile odgovarajuću razinu obrazovanja prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju („Narodne novine“, broj 123/03, 105/04, 174/04 i 46/07).

Članak 10.

Hrvatsko muzejsko vijeće će u roku od godine dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona predložiti ministru kulture donošenje pravilnika iz članka 4. ovoga Zakona.

Članak 11.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, osim članka 1. ovoga Zakona koji stupa na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije.

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. usklađuje se Zakon o muzejima sa Zakonom o ustanovama i pravnom stečevinom Europske unije tako da se izjednačuje pravni položaj stranih fizičkih i pravnih osoba sa pravnim položajem domaćih fizičkih i pravnih osoba u odnosu na pravo osnivanja muzeja kao ustanova u Republici Hrvatskoj.

Članak 2. usklađuje se sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i sa Zakonom o akademskim i stručnim nazivima i akademskom stupnju u odnosu na uvjete za imenovanje ravnatelja muzeja, ali se istovremeno omogućuje i osobama koje su stekle visoku stručnu spremu prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju da budu imenovane na tu dužnost.

Članak 3. dodaje se kao novi članak kojim se propisuje da inspekcijski nadzor nad muzejskom građom i muzejskom dokumentacijom, obavljaju inspektori zaštite kulturnih dobara. Muzejska građa i dokumentacija prema članku 7. Zakona o muzejima smatra se kulturnim dobrom, na njih se primjenjuju sve odredbe Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i na temelju njega donesenih propisa. Stoga i inspekcijski nadzor nad tom građom trebaju obavljati inspektori zaštite kulturnih dobara.

Također se određuje da su muzeji, te muzeji, galerije i zbirke unutar ustanova i drugih pravnih osoba, dužni inspektorima osigurati uvjete za provedbu nadzora, omogućiti mu pregled kulturnoga dobra, uvid u dokumentaciju koju zatraži i dati mu potrebne podatke i obavijesti.

Članak 4. propisuje da muzejska zvanja te stručne i pomoćne stručne poslove pravilnikom utvrđuje ministar kulture. Pravilnikom se propisuju i uvjeti i način stjecanja muzejskih zvanja kao i uvjeti za obavljanje stručnih i pomoćnih stručnih poslova. Pravilnik donosi ministar kulture na prijedlog Hrvatskog muzejskog vijeća.

Člankom 5. brišu se članci 37. – 48. Zakona o muzejima kojima se uređuju stručna muzejska zvanja i način njihova postizanja.

Člankom 6. odgovornost za stručni rad u muzejima osoba s posebnim ovlastima, a to su voditelji zbirki, posebno je naglašena proširenjem prekršajne odgovornosti i zapriječene kazni za pojedine prekršaje vezane upravo uz stručni rad osoba s posebnim ovlastima. Do sada je sva odgovornost bila isključivo na ravnatelju.

Članak 7. propisuje da osobe koje na dan stupanja na snagu Zakona obavljaju stručne poslove u muzejima te muzejima, galerijama i zbirkama unutar ustanova i drugih pravnih osoba, nastavljaju radom u svojim stručnim zvanjima stečenima prema odredbama zakona i drugih propisa koji su bili na snazi do donošenja ovoga Zakona.

Člankom 8. uređuje se mogućnost zapošljavanja u muzejima do donošenja novog pravilnika o stručnim zvanjima iz članka 4. ovoga Zakona.

Članak 9. propisuje da osobe koje se zapošljavaju u muzejima, te muzejima, galerijama i zbirkama unutar ustanova i drugih pravnih osoba, a koje su stekle visoku odnosno višu stručnu spremu sukladno propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju imaju sva prava iz Zakona o muzejima kao i osobe koje su završile odgovarajuću razinu obrazovanja prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.

Članak 10. određuje se da će Hrvatsko muzejsko vijeće u roku od godine dana od dana stupanja na snagu Zakona predložiti ministru kulture donošenje pravilnika o uvjetima i načinu stjecanja stručnih muzejskih zvanja.

Članak 11. je završna odredba kojom se određuje da Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“, osim članka 1. koji stupa na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije, kao što je to propisano člankom 6. Zakona o izmjenama i dopuni Zakona o ustanovama („Narodne novine“, broj 35/08).